

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.10.3.2025

Barbara Olearnka
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 12
im. Juliana Przybosa w Rzeszowie
Szkoła Podstawowa nr 12
im. Juliana Przybosa w Rzeszowie
ul. Lwowska 17, 35-301 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 – Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 12 im. Juliana Przybosa w Rzeszowie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Olearka, Dyrektor Szkoły Podstawowej ² , od 1 września 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora poprzednio pełniła Maria Żmijowska od 1 września 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. 2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy – obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Maciej Pilecki, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/43/2025 z 31 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 2-5)

¹ Dalej: „Szkoła” lub „Szkoła Podstawowa”.

² Dalej: „Dyrektor”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zapewnienie przez Szkołę Podstawową warunków organizacyjnych do realizacji prawa do nauki uczniom - dzieciom uchodźców z Ukrainy⁵ oraz kontrolowanie spełniania przez nich obowiązku szkolnego.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Szkole Podstawowej obowiązek szkolny w badanym okresie realizowało od 48 do 72 uczniów z Ukrainy. Stanowili oni od 11,6% do 23,3% wszystkich uczniów zapisanych do Szkoły. Ich nauka była realizowana na podstawie prawidłowo opracowanych i zatwierdzonych arkuszy organizacyjnych. W okresie objętym kontrolą wszyscy uczniowie z Ukrainy chcący uczyć się w Szkole byli do niej przyjmowani. Uczniowie ci byli wpisywani do księgi ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu oraz do księgi uczniów chronologicznie. Wpisy w księdze uczniów zawierały kompletne dane. W Szkole utworzono oddziały przygotowawcze, jednakże Dyrektor Szkoły nie powołał zespołu kwalifikującego do tych oddziałów, co było niezgodne z §16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. *w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw*⁶. W Szkole zorganizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów z Ukrainy. Tygodniowy wymiar zajęć dodatkowych z języka polskiego był zgodny z §11a rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. *w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy*⁷. Szkoła Podstawowa zapewniała również wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w formie zajęć specjalistycznych (zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne), porad i konsultacji oraz warsztatów. Dodatkowo w okresie od 16 października 2024 r. do 29 stycznia 2025 r. w Szkole prowadzone były zajęcia z języka ukraińskiego skierowane do uczniów klas I-III pochodzących z Ukrainy.

W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie wpływały skargi kierowane przez rodziców uczniów z Ukrainy w związku z pobytem ich dzieci w Szkole.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Za uczniów uchodźców z Ukrainy uznano uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337) lub przebywający na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Dalej: „uczniowie-z Ukrainy”.

⁶ Dz. U. z 2023 r., poz. 2301. Dalej *rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi*.

⁷ Dz. U. z 2023 r., poz. 2094 ze zm.

1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów z Ukrainy

Opis stanu faktycznego

1.1. Ilu uczniów z Ukrainy pobierało naukę w szkole?

W poszczególnych latach szkolnych do Szkoły Podstawowej zapisanych było:

- w roku szkolnym 2021/2022 – 362 uczniów, w tym uczniów z Ukrainy zapisanych było 42 tj. 11,6% ogółu uczniów zapisanych do Szkoły,

- w roku szkolnym 2022/2023 – 343 uczniów, w tym uczniów z Ukrainy zapisanych było 79 tj. 23,3% ogółu uczniów zapisanych do Szkoły,

- w roku szkolnym 2023/2024 – 296 uczniów, w tym uczniów z Ukrainy zapisanych było 60 tj. 20,3% ogółu uczniów zapisanych do Szkoły,

- w roku szkolnym 2024/2025 – 333 uczniów w tym uczniów z Ukrainy zapisanych było 68 tj. 20,42% ogółu uczniów zapisanych do Szkoły.

W roku szkolnym 2024/2025 nastąpił spadek liczby zapisanych uczniów (o 29 uczniów, tj. o 8,01%) w stosunku do roku szkolnego 2021/2022.

Liczba uczniów z Ukrainy w roku szkolnych 2024/2025 była większa o 28 dzieci, tj. o 61,9% w stosunku do roku szkolnego 2021/2022.

W latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023 oraz 2024/2025 w Szkole Podstawowej było łącznie 16 klas, natomiast w roku szkolnym 2023/2024 w Szkole było 15 klas.

Uczniowie w latach szkolnych 2021/2022 oraz 2022/2023 uczyli się w 15 klasach. W roku szkolnym 2023/2024 w 13 klasach, natomiast w roku szkolnym 2024/2025 uczyli się w 10 klasach.

(akta kontroli str. 6-7, 96-100)

1.2. Czy organ prowadzący szkołę zatwierdził organizację pracy szkoły?

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły przekazywał Wydziałowi Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa arkusze organizacyjne w terminie określonym w § 17 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. *w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli*⁸. Arkusze organizacyjne były zatwierdzone przez organ prowadzący szkołę, po uzyskaniu opinii Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. Przed przekazaniem arkuszy organizacyjnych uzyskiwały one pozytywną opinię związków zawodowych.

W arkuszach organizacyjnych przekazywanych do zaopiniowania do Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa do 21 kwietnia danego roku, nie znajdowały się zapisy dotyczące potrzeby utworzenia oddziałów przygotowawczych. Informacja o potrzebie ich utworzenia znajdowała się w wrześniowych aneksach do zatwierdzonych arkuszy organizacyjnych.

⁸ Dz. U. z 2023 r., poz. 2736. Dalej: „rozporządzenie w sprawie organizacji szkół”.

W poszczególnych latach szkolnych liczba oddziałów szkolnych przedstawiała się następująco⁹:

- 1) W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie klas VII i VIII – uczyli się w trzech oddziałach, klas I, III, IV, V - w dwóch oddziałach, klas II i VI – w jednym oddziale. W Szkole nie utworzono oddziałów przygotowawczych.
- 2) W roku szkolnym 2022/2023 uczniowie klas I i VIII uczyli się w trzech oddziałach, klas II, IV, V, VI – w dwóch oddziałach, klas III i VII – w dwóch oddziałach. W Szkole utworzono oddział przygotowawczy dla klasy I.
- 3) W roku szkolnym 2023/2024 uczniowie klasy II uczyli się w trzech oddziałach, klas I, III, V, VI, VII - w dwóch oddziałach, klas IV i VIII – w jednym oddziale. W Szkole utworzono oddział przygotowawczy dla klasy II.
- 4) W roku szkolnym 2024/2025 uczniowie klas I i III uczyli się w trzech oddziałach, klas II, VI, VII, VIII – w dwóch oddziałach, klas IV i V w jednym oddziale. W Szkole utworzono oddział przygotowawczy dla klasy I.

Liczba uczniów w poszczególnych latach szkolnych przedstawiała się następująco:

- 1) W roku szkolnym 2021/2022 w oddziałach klas I uczyło się 28 uczniów, klasy II – 25 uczniów, klas III – 30, klas IV – 36, klas V – 36, klasy VI – 21, klas VII – 52, klas VIII uczyło się 61 uczniów.
- 2) W roku szkolnym 2022/2023 w oddziałach klas I uczyło się 29 uczniów, w oddziałach ogólnodostępnych (w tym dwoje z Ukrainy) oraz 21 uczniów w oddziale przygotowawczym¹⁰, klas II – 27 uczniów (w tym pięciu z Ukrainy), klas III – 26¹¹, klas IV – 32 (w tym siedmioro z Ukrainy), klas V – 41 (w tym dwoje z Ukrainy), klas VI – 36 (w tym czworo z Ukrainy), klasy VII – 23 (w tym czworo z Ukrainy), klas VIII uczyło się 59 uczniów (w tym czworo z Ukrainy).
- 3) W roku szkolnym 2023/2024 w oddziałach klas I uczyło się 36 uczniów (w tym dwóch z Ukrainy), klas II – 30 uczniów w oddziałach ogólnodostępnych (w tym dwóch z Ukrainy) oraz 18 uczniów w oddziale przygotowawczym, klasy III – 29 (w tym pięcioro z Ukrainy), klasy IV – 21¹², klas V – 33 (w tym siedmioro z Ukrainy), klas VI – 45 (w tym sześciu z Ukrainy), klas VII – 37 (w tym czterech z Ukrainy), klasy VIII uczyło się 24 uczniów (w tym czterech z Ukrainy).
- 4) W roku szkolnym 2024/2025 w oddziałach klas I uczyło się 44 uczniów w oddziałach ogólnodostępnych oraz 11 w oddziale przygotowawczym, klas II – 34 uczniów (w tym dwóch z Ukrainy), klas III – 63 (w tym 29 z Ukrainy), klasy IV – 26 (w tym czterech z Ukrainy), klasy V – 25, klas VI –

⁹ Stan na 30 września danego roku szkolnego.

¹⁰ Wszyscy uczniowie uczący się w oddziale przygotowawczym w okresie objętym kontrolą, pochodzili z Ukrainy.

¹¹ Na dzień 30 września do klasy nie uczęszczali uczniowie z Ukrainy.

¹² Na dzień 30 września do klasy nie uczęszczali uczniowie z Ukrainy.

39 (w tym dziesięciu z Ukrainy), klas VII – 50 (w tym dziewięciu z Ukrainy), klasy VIII uczyło się 35 uczniów (w tym jeden z Ukrainy).

W roku szkolnym 2024/2025 nastąpił spadek liczby uczniów z Ukrainy w stosunku do roku szkolnego 2022/2023:

- w klasie I z 23 do 11 uczniów,
- w klasie II z pięciu do dwóch.
- w klasie IV z siedmiu czterech,
- w klasie V z dwóch do zera,
- w klasie VIII z czterech uczniów do jednego.

Natomiast wzrost liczby uczniów z Ukrainy w roku szkolnym 2024/2025 w stosunku do roku szkolnego 2022/2023:

- w klasie III z zera do 29 uczniów,
- w klasie VI z czterech do 10,
- w klasie VII z czterech do dziewięciu uczniów.

(akta kontroli str. 8-95, 101-131)

1.3. Czy w Szkole przyjęto procedury przyjmowania uczniów cudzoziemców.

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie przyjęto procedur dotyczących przyjmowania uczniów cudzoziemców.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w Szkole w sytuacji złożenia przez rodziców cudzoziemców wniosku o przyjęcie dziecka do Szkoły, nie wymagano świadectw czy dokumentów potwierdzających przebieg edukacji, jeżeli ich uzyskanie było niemożliwe.

Ponadto Dyrektor Szkoły lub Zastępca Dyrektora przeprowadzali wstępną rozmowę z uczniem i jego opiekunem w celu poznania poziomu znajomości języka polskiego, warunków życia, wcześniejszych doświadczeń edukacyjnych oraz ewentualnych potrzeb psychologicznych. W razie potrzeby uczeń kierowany był do pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa lub poradni psychologiczno- pedagogicznej.

Przydział do klasy oparty był na przypisaniu ucznia do klasy zgodnej z jego wiekiem i poziomem edukacyjnym. Szkoła kształciła uczniów cudzoziemców w oddziale przygotowawczym lub udzielała wsparcia w klasie ogólnodostępnej. W Szkole zatrudnione są asystentki międzykulturowe, które pomagają uczniom z Ukrainy.

(akta kontroli str. 132-133)

1.4. Czy wobec uczniów z Ukrainy spełniono kryteria dotyczące warunków i trybu ich przyjęcia do Szkoły?

W okresie objętym kontrolą rodzice/opiekunowie uczniów z Ukrainy złożyli łącznie 129 podań o przyjęcie ich dziecka do Szkoły Podstawowej, w tym:

- w roku szkolnym 2021/2022 złożonych zostało 56 wniosków,
- w roku szkolnym 2022/2023 złożone zostały 34 wnioski,
- w roku szkolnym 2023/2024 złożonych zostało 15 wniosków,
- w roku szkolnym 2024/2025 złożone zostały 24 wnioski.

Do Szkoły zostały przyjęte wszystkie dzieci, co do których rodzice/opiekunowie prawni złożyli wnioski o przyjęcie do Szkoły, z czego 57 uczniów z Ukrainy zostało przyjętych z urzędu (44,19%), natomiast 72 na podstawie dokumentów (55,81%). Nie wystąpiły przypadki przyjęcia uczniów na podstawie rozmów kwalifikacyjnych.

Analiza losowo wybranej dokumentacji 15 uczniów z Ukrainy, którzy podjęli naukę w roku szkolnym 2024/2025 wykazała, że:

- we wszystkich przypadkach rodzice/opiekunowie prawni złożyli wnioski o przyjęcie do Szkoły
- w 10 przypadkach uczniowie zakwalifikowani na dany etap edukacyjny, odpowiedni semestr lub rok szkolny zostali przyjęci na podstawie dokumentów wskazanych w § 2 pkt 3 lit. a i b rozporządzenia *w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi*. W pozostałych pięciu przypadkach uczniowie zostali zakwalifikowani do pierwszej klasy oddziału przygotowawczego.

Dyrektor Szkoły w celu zakwalifikowania uczniów z Ukrainy do oddziału przygotowawczego nie powołał komisji kwalifikacyjnej.

(akta kontroli str. 134-135)

1.5. Czy Dyrektor rzetelnie prowadził księgę spełniania obowiązku szkolnego/księgę uczniów?

Na próbie 15 uczniów z Ukrainy przyjętych do Szkoły w roku szkolnym 2024/2025, dokonano sprawdzenia poprawności wpisów w księdze ucznia i w księdze ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu.

Analiza wykazała, że uczniowie zostali wpisani do księgi ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu oraz do księgi uczniów. Wpisy zawierały kompletne dane i były dokonywane chronologicznie, co było zgodne z § 3 oraz § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. *w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji*¹³.

(akta kontroli str. 141-146)

¹³ Dz. U. z 2024 r. poz. 50.

1.6. Czy Dyrektor rzetelnie realizował działania służące prawidłowej realizacji zadań w zakresie organizacji oddziałów przygotowawczych?

W roku szkolnym 2021/2022 w Szkole nie utworzono oddziałów przygotowawczych. W roku szkolnym 2022/2023 utworzono jeden oddział przygotowawczy (klasa I), do którego przyjętych zostało 21 uczniów z Ukrainy. W roku szkolnym 2023/2024 utworzono jeden oddział przygotowawczy (klasa II), do którego zostało przyjętych – 18 uczniów. W roku szkolnym 2024/2024 również utworzono jeden oddział przygotowawczy (klasa I), w którym uczyło się 11 uczniów. Liczba uczniów w oddziale przygotowawczym nie przekraczała 25 uczniów co było zgodne z § 16 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi*.

W Szkole nie został powołany zespół kwalifikujący do oddziałów przygotowawczych co było niezgodne z §16 ust. 1 powyższego *rozporządzenia*.

Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym przeznaczono w tygodniowym rozkładzie zajęć liczbę godzin: określoną w §16 ust. 5 pkt. 1 ww. rozporządzenia.

W okresie objętym kontrolą nauka języka polskiego w oddziałach przygotowawczych była prowadzona w wymiarze 6 godzin tygodniowo.

W Szkole przyjęto do realizacji w oddziale przygotowawczym program nauczania języka polskiego dla uczniów z Ukrainy na podstawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców opracowanego, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*¹⁴.

W okresie od 5 kwietnia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli w Szkole zatrudniona była pomoc nauczyciela. Od 17 października 2022 r. w Szkole zatrudnionych zostało także dwóch asystentów wielokulturowych. Osoby te biegle posługiwały się językiem ukraińskim.

W okresie objętym kontrolą Rada Pedagogiczna Szkoły jednokrotnie przedłużyła okres nauki uczniów w oddziale przygotowawczym na wniosek wychowawcy klasy oddziału. Uznano, że uczniowie oddziału przygotowawczego w roku szkolnym 2022/2023, będą kontynuować naukę w następnym roku z powodu słabego opanowania przez nich języka polskiego w stopniu uniemożliwiającym efektywne funkcjonowanie w klasach ogólnodostępnych.

(akta kontroli str. 8-90,147-187)

1.7. Czy uczniowie z Ukrainy byli prawidłowo klasyfikowani?

Liczba uczniów sklasyfikowanych i niesklasyfikowanych w Szkole w okresie objętym kontrolą przedstawia się następująco:

- w roku szkolnym 2021/2022 – 25 uczniów z Ukrainy zostało sklasyfikowanych, natomiast dwoje uczniów nie zostało sklasyfikowanych z powodu nieobecności, co stanowiło 8% ogółu uczniów z Ukrainy uczęszczających do Szkoły Podstawowej,

- w roku szkolnym 2022/2023 – 24 uczniów z Ukrainy zostało sklasyfikowanych, natomiast troje uczniów nie zostało sklasyfikowanych z powodu nieobecności,

¹⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.

co stanowiło 12,5% ogółu uczniów z Ukrainy uczęszczających do Szkoły Podstawowej,

w roku szkolnym 2023/2024 – 54 uczniów z Ukrainy zostało sklasyfikowanych, natomiast dwoje uczniów nie zostało sklasyfikowanych z powodu nieobecności, co stanowiło 3,7% ogółu uczniów z Ukrainy uczęszczających do Szkoły Podstawowej,

- w roku szkolnym 2024/2025 (I półrocze) – 66 uczniów z Ukrainy zostało sklasyfikowanych. Nie wystąpiły przypadki niesklasyfikowania ucznia.

Analizie poddano uczniów z Ukrainy, które w roku szkolnym 2023/2024 zostali zapisani do Szkoły. W badanej próbie jedna uczennica nie uzyskała klasyfikacji do następnej klasy. Uczennica ta została zapisana do Szkoły w maju 2023 r. Napisany przez uczennicę test diagnozujący wiedzę wykazał, że miała bardzo duże braki w zakresie podstawowych wiadomości i umiejętności w zakresie klasy drugiej. Szkoła podjęła próbę pomocy i w nadrobieniu braków, kontaktowała się zarówno z uczennicą jak i rodzicami. Próby te nie przyniosły jednak pozytywnego rezultatu. Tym samym podjęto decyzję o niepromowaniu ucznia do następnej klasy.

(akta kontroli str. 188-196)

1.8. Czy szkoła wspomagała uczniów z Ukrainy ich udział w egzaminach zewnętrznych?

W okresie objętym kontrolą 16 uczniów z Ukrainy było zapisanych do klasy VIII, z czego 10 przystąpiło do egzaminu ósmoklasisty (62,5%), w tym:

- w roku szkolnym 2021/2022 – czterech uczniów było zapisanych do klasy VIII, czego Szkołę ukończyło dwóch (50%),

- w roku szkolnym 2022/2023 – siedmiu uczniów było zapisanych do klasy VIII, z czego Szkołę ukończyło trzech (42,85%)

- w roku szkolnym 2023/2024 – czterech uczniów było zapisanych do klasy VIII (wszyscy przystąpili do egzaminu ósmoklasisty),

- w roku szkolnym 2024/2025 – jeden uczeń był zapisany do klasy VIII. Został on sklasyfikowany i zgłoszony do egzaminu ósmoklasisty.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *powodem nieprzystąpienia do egzaminu ósmoklasisty przez sześciu uczniów była ich nieobecność. Uczniowie odeszli z naszej Szkoły przed zakończeniem klasy ósmej.*

(akta kontroli str. 197-198)

1.9. Czy Dyrektor podejmował rzetelne działania celem realizacji zadań w zakresie nauczanie języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego?

W okresie objętym kontrolą w Szkole zorganizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów z Ukrainy. Tygodniowy wymiar zajęć dodatkowych z języka polskiego w latach szkolnych 2021/2022 do 2023/2024 wynosił sześć godzin

tygodniowo i był zgodny z §11a rozporządzenia w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy. W roku szkolnym 2024/2025 tygodniowy wymiar zajęć dodatkowych z języka polskiego wynosił cztery godziny. W Szkole obowiązywał program nauczania z dodatkowych zajęć z języka polskiego.

W roku szkolnym 2021/2022 w dodatkowych bezpłatnych zajęciach z języka polskiego brało udział łącznie 33 uczniów z Ukrainy, w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 – 35 (wzrost o dwóch uczniów w stosunku do roku poprzedniego), natomiast w roku szkolnym 2024/2025 – 42 (wzrost o siedmiu uczniów w stosunku do roku poprzedniego).

(akta kontroli str. 199)

1.10. Czy Dyrektor zorganizował uczniom z Ukrainy zajęcia wyrównawcze?

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono zajęć wyrównawczych dla uczniów z Ukrainy.

Pedagog wyjaśniła, że uczniowie, którzy przyjechali do nas z Ukrainy mieli możliwość uczestniczenia w zajęciach wyrównawczych organizowanych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rodzice nie wyrażali na to zgody, uzasadniając to sytuacją życiową w jakiej się znaleźli oraz dużą liczbą godzin zajęć z języka polskiego. Rodzice również podkreślali, że dużo czasu zajmuje ich dzieciom udział w różnych formach zajęć prowadzonych zdalnie z ich ojczyzny.

(akta kontroli str. 200-201)

1.11. Czy Dyrektor zorganizował uczniom z Ukrainy wsparcie psychologiczno-pedagogiczne?

W okresie objętym kontrolą w Szkole zorganizowane zostało wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w formie zajęć specjalistycznych (zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne), porad i konsultacji oraz warsztatów.

W roku szkolnym 2021/2022 – 32 uczniów z Ukrainy korzystało z porad i konsultacji.

W roku szkolnym 2022/2023 - 26 uczniów z Ukrainy korzystało z porad i konsultacji, 23 uczestniczyło w zajęciach specjalistycznych, a 18 uczestniczyło w prowadzonych warsztatach.

W roku szkolnym 2023/2024 - 25 uczniów z Ukrainy korzystało z porad i konsultacji, czterech uczestniczyło w zajęciach specjalistycznych, a 16 uczestniczyło w prowadzonych warsztatach.

W roku szkolnym 2024/2025 (do dnia zakończenia kontroli) - 18 uczniów z Ukrainy korzystało z porad i konsultacji, 12 uczestniczyło w zajęciach specjalistycznych, dwóch uczestniczyło w prowadzonych warsztatach, a dla jednego dziecka prowadzono zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia.

Zajęcia warsztatowe dla zespołów klasowych, do których uczęszczali uczniowie z Ukrainy były prowadzone w ramach projektu *Szkoła, która łączy* opracowanego przez Podkarpackie Stowarzyszenie dla Aktywnych Rodzin. Projekt ten miał na celu wspieranie polskich i ukraińskich uczniów tworzących zespoły klasowe w ich

codziennym funkcjonowaniu poprzez rozpoznawanie potrzeb i trudności uczniów, usprawnianie komunikacji między dzieckiem, nauczycielem i rodzicem oraz doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniami. W ramach warsztatów prowadzone były zajęcia warsztatowe, indywidualne konsultacje dla uczniów i ich rodziców, oraz przeprowadzane szkolenia dla nauczycieli. Organizowane były również wyjścia klas na zajęcia warsztatowe do Centrum Rozwoju Psychofizycznego *TUTU*.

(akta kontroli str. 202-207)

1.12. Czy Dyrektor wspomagał organizację przez placówkę dyplomatyczną lub konsularną kraju pochodzenia uczniów cudzoziemców albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości naukę języka i kultury kraju ich pochodzenia?

W okresie objętym kontrolą ani ukraińska placówka dyplomatyczna lub konsularna działająca na terytorium Polski ani stowarzyszenie kulturalno-oświatowe reprezentujące narodowość ukraińską nie występowało do Dyrektora o organizację w Szkole zajęć nauki języka i kultury Ukrainy.

Jednakże w okresie od 16 października 2024 r. do 29 stycznia 2025 r. w Szkole Podstawowej prowadzone były zajęcia z języka ukraińskiego skierowane do uczniów klas I-III pochodzących z Ukrainy. Inicjatywa objęła łącznie 17 dzieci, które uczestniczyły w 30 godzinach zajęć lekcyjnych.

Wnioskodawcą i realizatorem projektu była Fundacja Centrum Współpracy Międzynarodowej *Germanitas*, która uzyskała środki w ramach projektu *Rzeszowskie Centrum Integracji*, finansowanego przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji (IOM). Celem zajęć była przede wszystkim alfabetyzacja najmłodszych obywateli Ukrainy oraz wspieranie ich w utrzymaniu i rozwijaniu kompetencji językowych w języku ojczystym. Zajęcia miały na celu nie tylko edukację językową, ale również wsparcie tożsamości kulturowej oraz budowanie pomostu pomiędzy kulturą kraju pochodzenia a nowym środowiskiem życia.

Szkoła nie podpisała w tej sprawie porozumienia, jednakże udostępniła sale lekcyjne do prowadzenia lekcji.

(akta kontroli str. 208-209)

1.13. Czy w Szkole zapewniono nauczycielom pracującym z uczniami z Ukrainy pomoc ze strony osób zatrudnionych w charakterze pomocy nauczyciela lub asystenta kulturowego?

W okresie od 5 kwietnia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli w Szkole zatrudniona była pomoc nauczyciela. Do obowiązków pomocy nauczyciela należało m.in.:

- pełnienie funkcji tłumacza oraz ułatwianie dzieciom cudzoziemców integrację w środowisku szkolnym,
- pomaganie nauczycielom i wychowawcom świetlicy w zapewnieniu dzieciom cudzoziemskim warunków do nauki podczas nauki i przerw międzylekcyjnych,
- współpraca z pedagogiem szkolnym w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,

- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów między uczniami polskimi a cudzoziemcami powstałych na skutek różnic kulturowych.

Od 17 października 2022 r. w Szkole zatrudnionych zostało także dwóch asystentów wielokulturowych. Wszystkie te osoby te biegle posługiwały się językiem ukraińskim.

(akta kontroli str. 147-174)

1.14. Czy Dyrektor zapewnił nauczycielom pracującym z uczniami z Ukrainy pomoc w doskonaleniu zawodowym?

W okresie objętym kontrolą Dyrektor skierowała do Urzędu Miasta Rzeszowa wnioski o przeprowadzenie szkolenia dotyczącego uczniów z doświadczeniem traumy wojennej i uchodźstwa. Szkolenie to jednak nie doszło do skutku z uwagi na nawiązanie trwałej współpracy z IOM, Centrum Współpracy Międzynarodowej Fundacją *GERMANITAS* ORAZ Centrum Rozwoju Psychofizycznego TUTU, działającym przy Podkarpackim Stowarzyszeniu dla Aktywnych Rodzin. Organizacje te zapewniły pomoc uczniom i nauczycielom w pracy z uczniami z Ukrainy.

Nauczyciele uzyskali pomoc w doskonaleniu komunikacji pomiędzy dzieckiem, rodzicem i nauczycielem. Dla nauczycieli prowadzono szkolenia. Nauczyciele mieli również możliwość uzyskania pomocy od specjalistów w formie porad i konsultacji w trakcie bieżącej pracy. Porady te dotyczyły przede wszystkim sposobów pomocy dla uczniów w przezwyciężaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych.

Ponadto Dyrekcja Szkoły wzięła udział w szkoleniu organizowanym przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 2 w Rzeszowie na temat pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci z Ukrainy (marzec 2022 r.)

Dyrekcja Szkoły uczestniczyła również w debacie online pt. *Kompetencje – nauczycieli w wielokulturowej szkole*, które odbyło się w maju 2024 r.

Dyrektor Szkoły nie organizował w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli szkoleniowe posiedzenia rady pedagogicznej poświęcone problematyce uczniów z Ukrainy z uwagi na nawiązaniu współpracy z organizacjami, o którym mowa powyżej.

Dyrektor nie kierował nauczycieli na szkolenia poświęcone problematyce nauczania języka polskiego jako obcego z uwagi na posiadanie przez nauczycielkę języka polskiego pracującą w Szkole z uczniami z Ukrainy uprawnień do nauki języka polskiego jako języka obcego.

Dyrektor w okresie objętym kontrolą nie zatrudniał na stanowisku nauczyciela obywateli z Ukrainy.

(akta kontroli str. 202-207, 210-228)

1.15. Czy do Dyrektora były zgłaszane przez rodziców uczniów z Ukrainy skargi na działalność dydaktyczną, wychowawczą lub opiekuńczą?

W okresie objętym kontrolą rodzice uczniów z Ukrainy nie zgłaszali skarg w związku z pobytem ich dzieci w szkole.

(akta kontroli str. 141)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Analiza dokumentów 15 uczniów z Ukrainy wykazała, że w pięciu przypadkach uczniowie zostali przyjęci do oddziału przygotowawczego. Jednakże w okresie objętym kontrolą w Szkole nie został powołany zespół kwalifikujący uczniów do powyższego oddziału.

Zgodnie z §16 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi* Dyrektor szkoły, w której utworzono oddział przygotowawczy, powołuje zespół kwalifikujący uczniów, do tego oddziału. W skład zespołu wchodzi dwóch nauczycieli oraz pedagog lub psycholog.

Dyrektor wyjaśniła, że *kwalifikacja uczniów z Ukrainy do oddziału przygotowawczego odbywała się na podstawie rozmów Dyrektora Szkoły, Zastępcy lub sekretarki z kandydatami i ich rodzicami.*

W dniu 5 czerwca 2025 r.¹⁵ Dyrektor Szkoły powołał zespół kwalifikujący uczniów do oddziału przygotowawczego składający się z pedagoga szkolnego oraz dwóch nauczycieli, co było zgodne z § 16 ust. 1 powyższego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 134-140)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zapewnienie w Szkole warunków organizacyjnych do realizacji prawa do nauki przez uczniów z Ukrainy.

Nauka w Szkole odbywała się na zgodnie z arkuszami organizacji szkoły właściwymi dla każdego roku szkolnego. Były one przekazywane do Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa we właściwych terminach. Arkusze organizacyjne zawierały elementy, o jakich mowa w §17 ust. 3-4 *rozporządzenia w sprawie organizacji szkół*. Uczniowie z Ukrainy byli przyjmowani do Szkoły na zasadach ogólnych. Podstawą przyjęcia do Szkoły były dokumenty zaświadczające ukończenie szkoły podstawowej lub kolejnego etapu edukacji. Jednakże po utworzeniu oddziału przygotowawczego w Szkole, nie został powołany zespół kwalifikujący uczniów do tego oddziału. Dopiero w trakcie kontroli Dyrektor Szkoły powołał taki zespół.

W Szkole prowadzono Księgę uczniów, w której ewidencjonowano uczniów z Ukrainy. Ewidencja ta spełniała wymogi określone *rozporządzeniu w sprawie dokumentacji szkolnej*. Szkoła zatrudniała dwóch asystentów wielokulturowych oraz pomoc nauczyciela, co ułatwiało kontakty z dziećmi słabo posługującymi się językiem polskim.

¹⁵ W trakcie prowadzenia czynności kontrolnych w Szkole.

OBSZAR	2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów z Ukrainy obowiązku szkolnego
Opis stanu faktycznego	<p>2.1. Czy Dyrektor Szkoły kontrolował spełnianie obowiązku szkolnego przez uczniów z Ukrainy.</p> <p>W okresie objętym kontrolą w Szkole siedmioro uczniów z Ukrainy nie zostało sklasyfikowanych. Powodem braku klasyfikacji były nieobecności, w tym w roku szkolnym 2021/2022 – dwóch, w roku szkolnym 2022/2023 – trzech, w roku szkolnym 2023/2024 dwóch.</p> <p>Analizie poddano działania podejmowane przez Dyrektora Szkoły lub Zastępcę oraz nauczycieli w stosunku do uczniów, którzy nie zostali sklasyfikowani w roku szkolnym 2023/2024. Ustalono, że Dyrekcja oraz wychowawcy klas, do których uczęszczały dzieci podejmowali próbę rozmów z uczniami oraz rodzicami, które jednak nie przyniosły pozytywnego rezultatu.</p> <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 192-196)</p>
Stwierdzone nieprawidłowości	<p>W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.</p>
OCENA CZĄSTKOWA	<p>Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia kontrolowanie przez Szkołę spełniania przez uczniów z Ukrainy obowiązku szkolnego.</p> <p>Szkoła podejmowała działania zmierzające do zmiany zachowania uczniów poprzez rozmowy z nimi oraz rozmowy z ich rodzicami.</p>
Wniosek	<p>III. Uwagi i wnioski</p> <p>W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:</p> <p>1. Kwalifikowanie uczniów do oddziału przygotowawczego przez powołany zespół kwalifikujący.</p>
Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	<p>IV. Pozostałe informacje i pouczenia</p> <p>Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.</p> <p>Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje <i>prawo zgłoszenia</i> na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.</p>

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 21 lipca 2025 r.

Kontroler

Maciej Pilecki

Specjalista kontroli państwowej

/-/

/podpis/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor

Stefan Gados

/-/

/podpis/